

possible, però sense gaire agafadors concrets.

Concret ho és molt més pensar que el pirinenc *borda* 'cabana' sigui el mateix mot que el tipus BORDA 'espècie de siscall', 'planta semblant a la boga' (per a aquest veg. FEW I, 439). Els mots per a 'cabana' provinents d'un mot que designi una mena de 'palla' o planta de fullam llarg com la boga, són ben nombrosos: recordem el fr. *chaumière*, el cast. *pajar*, el *pallar* del cat. primitiu (d'on *Pallars*), la *pallissa* del nostre Migjorn, la *palhouça* del portuguès, el *pajero* que hem vist de l'Alt Aragó. Ara bé, el BORDA vegetal en qüestió és un mot ben establert, que justament tenia $\varnothing$ oberta com el nostre, segons ho demostren l'oc. mod. *bordo*, prov. alpí *bouérda* (Barcelonette, etc.), frprov. *búarda*, veg. FEW I, 439a, REW, 1217.

Com degué fer observar Duraffour a Wartburg el frprov. *búarda* (p. ex. a Crémieux, uns 40 km. a l'E. de Lió, però també a molts altres punts de l'Isère, etc.) presenta vocalisme δ que és precisament el del nostre *borda*, i en això coincideix la forma *bòrda* 'immondície, fétu' de l'oc. ant. i el *bwerdo*, *bwordo*, etc. del provençal alpí (Queyràs, Barcelonette, Dia, etc.). L'àrea de *borda* 'siscall', 'brossa' («fétu») és precisament complementària perfecta de la del nostre *bòrda* 'cabana', car ocupa tota la zona provençal i franco-provençal (de la qual està absent *borda* 'cabana'), i si hi afegim l'àrea dels significats «débris du chanvre broyé», «tige du lin, du chanvre», i «feu de joie», s'estén, en acabat, fins al Poitou, Morvan, Saône-et-Loire, Aunis, etc., tots països on ja no arriba *borda* 'cabana'.

És, doncs, clar i natural admetre que on el nom del vegetal *borda* «chaume» prengué des dels temps pre-romans el sentit secundari de 'cabanya coberta de chaume' «chaumière» es perdé, com és lògic, en el seu significat etimològic, i allà on no hi havia bordes ('cabanyes') —per ser país menys rústic i més densament habitat i conreat— és precisament el país on s'ha conservat *borda* en el sentit vegetal primitiu. Des dels punts de vista lexical, semàntic, ambiental, geogràfic i fonètic, aquesta etimologia resta, doncs, demostrada com a perfectament versemblant i inatacable.

Em decanto, per tant, a acceptar que és aquesta la veritable etimologia del nostre *borda* (altrament veig que ja va suggerir-la breument Elise Richter, en un bon estudi de les *Sitzber. d. Wiener Akad.* CLVI, 5). Aquesta base BORDA ja figura traduïda *lesta* en un glossari llatí-anglosaxó del S. VIII, car aqueix *lesta* és una lleu falta de lectura per *lesca* (veg. LLESCA). Se sap d'on ve aquest nom del siscall? Richter, M-L. i Wartburg sospiten un origen cèltic, però sense altra raó que l'àrea del mot romànic. Això em sembla un argument de molt menys pes que a ells. Aquesta àrea alpino-pirinenca no és pas la típica delles celtismes.

Admeto que hi ha celtismes que la tenen. Més encara on coincideix amb la d'allò que en deien «mots lígurs», que han resultat ser més sorotàptics que cèltics. D'una banda es podria pensar en un representant del nom indoeuropeu de l'arrel i de la vara o verga WRAD-/WRED-: gòt. *wairts* 'arrel', a.-al. ant. *wurz* 'her-

ba, planta', ky. *gwraidd* 'arrels', *gwrysg* 'branques gr. *φράσδος*' vara', *φρόδιμος* 'branqueta' (Pok., IEW, 1167; Buck, *Selected Syn.*, 5/65). Això no fóra pas impossible: només caldria admetre que el sorotàptic podia canviar WR0- o WOR- en BOR- com s'ha esdevingut en tantes llengües (cf. sorot. BRANCA < *WRANKA). D'altra banda potser fóra més prudent acontentar-se amb creure que hi ha dues variants del mateix mot en *BORDA 'siscall' i en el quasi-sinònim BUDA també d'origen pre-romà, i segons sembla hispànic (d'on ve el nom de la BOGA, mata ben semblant al siscall) p. ex., postulant un avantpassat comú BUSDA/BOUSDA reduïble a *bo(u)rda*.

Com a mot murriesc o argòtic *borda* 'casa' [1886. Maestre], és dels termes més vius i antics d'aquest llenguatge, i entre els argots, és propi i especial del caló barceloní (res semblant, Esnault, Partridge, etc.): el fet que ultra aquest sentit tingui ja des del principi [1887, Molas i Cases, veg. Givanel, BDC VII, 24] el sentit de 'porta d'una casa' em fa sospitar que no es tracta d'una aplicació, amb sentit canviat, del mot muntanyenc català *borda*, sinó d'un cas de llengua críptica disfressada intencionalment: *porta* pron. malament *borda* amb l'intent de despistar, fent veure que un està parlant de la vida rural i pacífica de muntanya: la porta de la casa que el delinqüent es prepara a violar o forçar, per entrar-hi, era al capdavant el punt d'importància cabdal per a ell en l'edifici.

DERIV.: *Border* 'guardià d'una borda o que hi habita [c. 1075];¹² *borderia*, en un doc. confientí, de Mosset, de 1091: «*bordarium* de Uldric et *bordarium* de Gilio ---» (i de 4 més, i acaba): «molendino, *bordanis* (lleg. *bordariis*), terris et vineis donamus», Coll. Moreau (cita precisa en la monogr. corresponent de l'*Onomasticon Cat.*). *Bordal* existí com a nom d'un edifici anàleg a la borda i també com a col·lectiu, tant en cat. com en oc.: baix aranès *bordau* (Cor., *Vocab. Aran.*), i en el Coserans, a Usto (Arieja) *bourdau* «hameau» (*Armanac dera Mountainho*, 1932, 30), d'on el deriv. oc. ant. *bordalat* «hameau» (PDPF) i *bordalier* «métayer, fermier», i s'usa encara en el cat. de l'Alta Ribagorçana *bordaler* «guardià d'una masia isolada», a Ginast (parlant de Seu d'Amont, 1957), i del Bòsia 'guardià que es cuida del bestiar gros quan aquest s'està a l'hivern en el mas o a la borda' (Violant, *Abelles*, 23).¹³ *Bordeta* b. empord. 'caseta de burots en el límit entre dos termes municipals' (Llofriu, *AlcM*); no és gens segur que vagi ser un nom comparable el de La *Bordeta*, barriada de Barcelona (cf. l'ús argòtic de *borda*, i qui sap si post-antroponímic, de BORD).

Bordil occità ant. «métairie, ferme» (en un doc. nord-llenguadocià del S. XIV: «la sal --- als usatges de sa mayó e de son bestiar e de son *bordil*», Rayn. II, 238) ha restat només com a nom de lloc (*Bordius*, nom d'un *bordau* o llogaret del terme de Canejan, aran.; *Bordils*, poble important entre Girona i Flaçà i alguns altres). *Embordar* 'emmagatzemar l'herba a la borda' a l'arag. de Bielsa (1965) té també algun ús a Pall. i Ribag. Amb això es deu relacionar l'acc. em-